

İSMİ ÂZAM HANGİSİDİR ?

Tefsir yazarı Fahrüddin Razi diyor ki; "İmam Cafer Sadık'a sordular: "İsmi Azam hangisidir?" O zaman-kış günü ve hava buz gibi imiş. Adam bu soruyu İmam Cafer'e sorduğunda bir havuzun kenarındaymışlar. İmam Cafer yanındakilere; "Atın şu adamı havuzun içine!" demiş, atmışlar. Adam donacak gibi olmuş. Ahmet kurtar, Mehmet kurtar diye bağıırıyormuş. Ama bu adamlar Cafer Sadıktan emir almadan kurtar-mazlarmış. Adam tüm adamların isimlerini saymış, hiçbirisi kurtar-mamış, artık ölecek dereceye gelmiş ve; "Ya Rabbi" diye feryad edince Cafer Sadık da; "İşte İsmi Azamı öğrendi artık onu oradan çıkarın" demiş.

İsm-i Âzam

İnsan, "kâinat sultanının ism-i âzamına mazhar ve bütün esmasına en câmi' bir âyinesi..."[1]

İnsan ismi azamın bütün envainına olan mazhariyetindedir ki; kainatın küçük bir hülasası ve nüshası olmuştur.

"Haşre akıl ile gidilmemesinin bir sırrı şudur ki: Haşr-i A'zam, İsm-i A'zamın tecellisiyle olduğundan, Cenab-ı Hakk'ın İsm-i A'zamının ve her ismin a'zamî mertebesindeki tecellisiyle zahir olan ef'al-i azîmeyi görmek ve göstermekle, haşr-i a'zam bahar gibi kolay isbat ve kat'î iz'an ve tahkikî iman edilir. Şu Onuncu Söz'de feyz-i Kur'an ile öyle görülüyor ve gösteriliyor. Yoksa akıl, dar ve küçük düsturlarıyla kendi başına kalsa âciz kalır, taklide mecbur olur."[2]

"Kelâmullah; İsm-i A'zamdan, Arş-ı A'zamdan, rububiyetin tecelli-i a'zamından nüzul edip, ezeli ebede rabtedecek, ferşi arşa bağlayacak bir vüs'at ve ulviyet içinde bütün kuvvetiyle ve âyâtının bütün kat'iyetiyle mükerreren –La ilahe illa hu- der, bütün kâinatı işhad eder ve şehadet ettirir."[3]

"Geçmiş yedi kanun, yani Kanun-u Rububiyet, Kanun-u Kerem, Kanun-u Cemal, Kanun-u Rahmet, Kanun-u Hikmet, Kanun-u Adl, Kanun-u İhata-i ilmî gibi pekçok muazzam kanunların görünen uçları arkalarında birer İsm-i A'zam ve o İsm-i A'zamın tecelli-i a'zamını gösteriyor. Ve o tecelliden anlaşılıyor ki: Sair mevcudat gibi şu dünyadaki tahavvülât-ı zerrat dahi, gayet âlî hikmetler için kaderin çizdiği hudud üzerine kudretin verdiği evamir-i tekviniyeye göre hassas bir mizan-ı ilmî ile cevelan ediyorlar. Âdeta başka yüksek bir âleme gitmeğe hazırlanıyorlar. Öyle

İsm-i Âzam

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.
Pazar, 26 Eylül 2010 05:38 -

ise zîhayat cisimler, o seyyah zerrelere gûya birer mekteb, birer kışla, birer misafirhane-i terbiye hükmündedir. Ve öyle olduğuna bir hads-i sadıkla hükmedilebilir.”[4]

“İnsanlarda veli, Cum'ada dakika-i icabe, Ramazanda Leyle-i Kadir, Esmâ-i Hüsnada İsm-i A'zam, ömürde ecel meçhul kaldıkça; sair efrad dahi kıymetdar kalır, ehemmiyet verilir. Yirmi sene mübhem bir ömür, nihayeti muayyen bin sene ömre müreccahtır.”[5]

İsmi azamın gizli olması ve gizli kalması, bu da her kesi her vakit onu aramaya ve kendisi için azam olan ismi kendisiyle mütenasib olarak bulması içindir.

Zira her anahtar her kapıyı açmaz. Her kapı için ismi azam farklılık arzeder.

“İsm-i a'zam herkes için bir olmaz, belki ayrı ayrı oluyor. Meselâ İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'ın hakkında; "Ferd, Hayy, Kayyum, Hakem, Adl, Kuddüs" altı isimdir. Ve İmam-ı A'zam'ın ismi a'zamı: "Hakem, Adl" iki isimdir. Ve Gavs-ı A'zam'ın ismi a'zamı, "Ya Hayy!" dır. Ve İmam-ı Rabbanî'nin ismi a'zamı "Kayyum" ve hakeza.. pek çok zâtlar daha başka isimleri, ismi a'zam görmüşlerdir.”[6]

Her zamanın hükmü farklı olduğu gibi, her zat için de ismi azam farklılık arzeder.

“İsm-i a'zama ait mes'elelerin ihata edilmeyecek derecede genişleri olduğu gibi, akıl görmeyecek derecede inceleri de vardır. Hususan İsm-i Hayy ve Kayyum'a ve bilhassa hayatın iman erkânına karşı remizlerine ve bilhassa Kaza ve Kader rüknüne hayatın işaretine ve İsm-i Kayyum'un Birinci Şu'asına herkesin fikri yetişmez, fakat hissesiz de kalmaz; belki herhalde imanını kuvvetlendirir. Saadet-i ebediyenin anahtarı olan imanın kuvvetleşmesi ehemmiyeti çok azîmdir. İmanın bir zerre kadar kuvveti ziyade olması, bir hazinedir. İmam-ı Rabbanî Ahmed-i Farukî diyor ki: "Bir küçük mes'ele-i imaniyenin inkişafı, benim nazarımda yüzler ezvak ve kerametlere müreccahtır.”[7]

“İsm-i a'zamın altı ismi, ziyadaki yedi renk gibi imtizac ederek teşkil ettikleri ziya-yı kudsiyeye bakmak için, bir hülâsanın zikri münasibdir. Şöyle ki:

Bütün kâinatın mevcudatını böyle durduran, beka ve kıyam veren, İsm-i Kayyum'un bu cilve-i a'zamının arkasından bak: İsm-i Hayy'ın cilve-i a'zamı, o bütün mevcudat-ı zîhayatı cilvesiyle şulelendirmiş, kâinatı nurlandırmış, bütün zîhayat mevcudatı cilvesiyle yıldızlıyor. Şimdi bak: İsm-i Hayy'ın arkasında İsm-i Ferd'in cilve-i a'zamı, bütün kâinatı enva'ıyla, eczasıyla bir vahdet içine alıyor; herşeyin alınına bir sikke-i vahdet koyuyor; her şeyin yüzüne bir hâtem-i ehadiyet basıyor; nihayetsiz ve hadsiz dillerle cilvesini ilân ettiriyor. Şimdi İsm-i Ferd'in arkasından İsm-i Hakem'in cilve-i a'zamına bak ki; yıldızlardan zerrelere kadar, hayalin iki dûrbîniyle temaşa ettiğimiz mevcudatın herbirisini, cüz'î olsun, küllî olsun, en büyük daireden en küçük daireye kadar, herbirine lâyıf ve münasib olarak meyvedar bir nizam ve hikmetli bir intizam ve semeredar bir insicam içine almış, bütün mevcudatı süslendirmiş, yıldızlandırmış. Sonra İsm-i Hakem'in cilve-i a'zamı arkasından bak ki, İsm-i Adl'in cilve-i a'zamıyla (İkinci Nükte'de izah edildiği vechile) bütün kâinatı mevcudatıyla, faaliyet-i daime içinde öyle hayretengiz mizanlarla, ölçülerle, tartımlarla idare eder ki; ecrâm-ı semaviyeden biri, bir saniye de müvazenesini kaybetse; yani İsm-i Adl'in cilvesi altından çıksa, yıldızlar içinde bir herc ü merce, bir kıyamet

İsm-i Âzam

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.
Pazar, 26 Eylül 2010 05:38 -

kopmasına sebebiyet verecek. İşte bütün mevcudatın daire-i a'zamı, Kehkeşan'dan yani Samanyolu tabir edilen mıntıka-i kübradan tut, tâ kan içindeki küreyvat-ı hamra ve beyzanın daire-i hareketlerine kadar herbir dairesini, herbir mevcudunu hassas bir mizan, bir ölçü ile biçilmiş bir şekil ve bir vaziyetle baştan başa yıldızlar ordusundan, tâ zerrelere ordusuna kadar bütün mevcudatın "Emr-i Kün Feyekûn"den gelen emirlere kemal-i müshaheretle itaat ettiklerini gösteriyor. Şimdi İsm-i Adl'in cilve-i a'zamı arkasından (Birinci Nükte'de izah edildiği gibi) İsm-i Kuddüs'ün cilve-i a'zamına bak ki; kâinatın bütün mevcudatını öyle temiz, pâk, sâfi, güzel, süslü, berrak yapar gösterir ki; bütün kâinata ve bütün mevcudata Cemil-i Mutlak'ın hadsiz derecede cemal-i zâtîsine lâyük ve nihayetsiz güzel olan esma-i hüsnasına münasib olacak güzel âyineler şeklini vermiştir.

Elhasıl: İsm-i a'zamın bu altı ismi ve altı nuru, kâinatı ve mevcudatı ayrı ayrı güzel renklerde, çeşit çeşit nakışlarda, başka başka zînetlerde bulunan yaldızlı perdeler içinde mevcudatı sarmıştır.”[8]

İsmi azam farklı olmakla beraber özellikle Üstad hazretleri şu altı isimde ismi azamı önemli çapta cemedir. Adeta tesbit ve tescil edilmiştir ki, bu altı isim ismi azamdır. Tıpkı Allah isminin azamı derecede her yerde ve her şeyde ismi azam olması gibi ki o altı isimde; ferd, hay, kayyum, hakem, adl ve kuddüs isimleridir.

"Sekine" nam-ı âlîsiyle tabir edilen ve herbiri bir İsm-i A'zam olan veyahud altısı birden İsm-i A'zam bulunan Esmâ-i Hüsnadan "Ferd, Hayy, Kayyum, Hakem, Adl, Kuddüs" ismi şeriflerine ait pek çok kıymetdar ve Risale-i Nur'un şaheserlerinden biri olan bu Lem'a, yüksek bir ifade ve çok ince hakikatlarla kaleme alınmış; hem çok derin mesail-i vahdaniyet, azametli genişlikleriyle tefhim edilmiş; hem pek bâriz bir surette mevcudiyet-i İlahiyeye işaret eden şu hayretengiz faaliyet ile, müdebbiriyet-i Rabbanîye o kadar güzel izah edilmiş ki, âh ne olurdu, bu risalenin hakikatlarının a'makına ulaşmak şöyle dursun, sathını olsun bari görebilseydim. Heyhat!”[9]

“Hazret-i Ali Radıyallahü Anh'ın Kaside-i Ercuze ve Celcelutiye'sindeki şiddetli alâkadarlığını murad ettiği bir Vâris-i Nebi ve Mukavvi-i Din ve Hâmil-i İsm-i A'zam olan Risale-i Nur ve müellifi olduğu..”[10]

“Risale-i Nur, İsm-i A'zam cilvesiyle ve İsm-i Rahîm ve Hakîm'in tecellisiyle zuhur ettiği...”[11]

Risale-i Nurların kendini okutturması, dinlettirmesi, kabul ettirip her seferinde farklı farklı manaların zuhur etmesindeki sır; işte bu ismi azama olan mazhariyetindedir.

“Mektubunda ismi a'zamı sual ediyorsun. İsm-i a'zam gizlidir. Ömürde ecel, ramazanda leyle-i kadir gibi, esmada ismi a'zamın istitarı mühim hikmeti var. Kendi nokta-i nazarımda hakikî ismi a'zam gizlidir, havassa bildirilir. Fakat her ismin de a'zamî bir mertebesi var ki, o mertebe ismi a'zam hükmüne geçiyor. Evliyaların ismi a'zamı ayrı ayrı bulması bu sırdandır. Hazret-i Ali'nin (R.A.) Ercuze namında bir kasidesi Mecmuat-ül Ahzab'da var. İsm-i a'zamı altı isimde zikrediyor. İmam-ı Gazâlî onu Cünnet-ül Esmâ namındaki risalesinde, Hazret-i Ali'nin zikrettiği ve ismi a'zamın muhiti olan o esma-i sitteyi şerh ve hassalarını beyan etmiştir. O altı isim de, °%:ÇG-5ö½Ä²G«2ö°v«U«&ö°•xÇ[«5öÊ]«&ö°(²h«4 dür.”[12]

İsm-i Âzam

Mehmet ÖZÇELİK tarafından yazıldı.
Pazar, 26 Eylül 2010 05:38 -

“Küllî hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.) hem hayatın hayatı, hem kâinatın hayatı, hem İsm-i A'zam'ın tecelli-i a'zamının mazharı ve bütün zîruhların nuru ve kâinatın çekirdek-i aslîsi ve gaye-i hilkatî ve meyve-i ekmele olmasından, o hitab doğrudan doğruya ona bakar. Sonra hayata ve şuura ve ubudiyete onun hesabına nazar eder.”[13]

İsmi azam insanda temerküz ettiği gibi,azami derecede rasulullah efendimizde tahakkuk etmiştir.

MEHMET ÖZÇELİK

06-06-2006

[1] Tarihçe-i Hayat 449.

[2] Sözlere 93.

[3] Sözlere 308-309.

[4] Sözlere 557.

[5] Mektubat 476.

[6] Lemalar 339.

[7] Lemalar 340.

[8] Lemalar 352.

[9] Lemalar 429.

[10] Lemalar 449.

[11] Şualar 734.

[12] Barla Lâhikası 331.

[13] Emirdağ Lâhikası-1 176.